

tid, begge Parter maaskee ville befinde sig i en saadan Stilling, at det fra alle Sider maatte ønskes, at af de to Under hellere det Gamle var blevet staaende. I ethvert Fald maa det formeentlig ansees nødvendigt at have en nærmere Betegnelse af Mandens Stilling i den Tid, han er i Gaarden, ikke som Fæster, men blot som Fæstereftens Mand. Det sees nemlig ikke, om det er Meningen, at han skal have Bestyrelsen af Gaarden, eller om han, der ellers i alle andre Tilfælde handler i sin Sones Navn, i Fæsteforholdet har nogen som helst Handlemyndighed. Der maatte altsaa, hvis man isvrigt gif ind paa Bestemmelsen, tilføies en nærmere Forklaring om, hvorledes hans Stilling i saa Henseende skal være, men jeg troer som sagt, det ikke er tilraadeligt at gaae ind paa disse to Paragrapher. Derimod mener jeg, at der indeholdes andre Punkter i Udkastet, der vel ere værd at tage under nærmere Overveielse. Dette gælder først og fremmest § 1. Jeg troer, at Bestemmelsen heri er meget ønskelig, og at den vil kunne betragtes som et Skridt henimod Selveiendoms Indførelse; i alle Tilfælde vil den staae for den almindelige Betragtning som et Tegn paa, at Lovgivningsmyndigheden med særdeles Interesse omfatter Tanken om efterhaanden at arbeide hen til det Maal at almindeliggjøre Selveiendom. Jeg kunde imidlertid ønske, at det Nærmeste, der er nævnt som Betingelse for, at Fæstevangen hæves, blev indskrænket, idet det forekommer mig, at der ikke er tilstrækkelig Grund til at sætte en saa lang Termin; men det er dog et Spørgsmaal, hvorpaa jeg ikke lægger nogen afgjørende Vægt. Jeg skal endnu, medens jeg taler om § 1, bemærke, at denne Paragraph maaskee kunde trænge til en nærmere Forklaring, ialfsald for at forebygge Tvivl om, hvad der skal forståes ved Udtrykket Selveier eller Arvæfstegaard. Er Meningen deraf: Selveiergaard, der behøves af Eierne selv, eller gælder det ogsaa Gaarde, som Eierne vel selv drive, men ikke behøve? Ogsaa Bestemmelserne i §§ 4 og 5 forekomme mig at fortjene en nærmere Overveielse. Det synes, at der er et Villigheds- og Retferdighedskrav paa, at noget Saadant bliver gjældende; og jeg skjønner ikke, at deri ligger Noget, der

kan befrygtes at ville blive til Hindrer for Selveiendoms Fremme. Naar den høitærede Indenrigsminister har ytret, at der ikke ved Udkastet er tænkt paa Fremtiden eller paa at forberede en Lovgivning i den ene eller anden tilbiger omtalte Retning, saa maa dette vist nok antages som aldeles rigtigt; men fordi der ikke er tænkt paa noget Saadant, ubeløffer dette naturligtvis ikke, at man ved Bestemmelsen af den Virkning, som Bestemmelserne maae antages at faae, tager Hensyn til Fremtiden. Forsaavidt den høitærede Indenrigsminister har antaget med Hensyn til §§ 2 og 3, at de deri indeholdte Bestemmelser dog maaskee kunne tjene til Beroligelse, da er dette vistnok Noget, hvorom man ikke kan udtale nogen afgjørende Mening. Det er en Skjønssag, som berøder paa den individuelle Opfattelse. Smidlertid forekommer det mig, at man ikke vel kan forudsætte, at Bestemmelserne i disse to Paragrapher ville tjene til Beroligelse. Det kan maaskee snarere siges, at samme ville blive opfattede saaledes, at de ville tjene til det Modsatte. Jeg troer nemlig, at det ikke vilde være en aldeles urimelig Slutning, om man antog, at der var Fare for, at disse Bestemmelser kunde blive opfattede som en Henpegning paa, at man i Udviklingen af Fæsteforholdene kunde være tilbøjelig til at gaae saavidt, at man f. Ex. fastsætte Landgilde og Indfæstning, hvilket atter kunde fremkalde en vis urolig Stræben efter at komme til dette sidste Maal; idet jeg er overbevist om, at skjøndt mange — maaskee de fleste — Fæstere virkelig ønske at komme i Besiddelse af deres Gaarde som Selveiere, vil der dog findes mange Fæstere, som, dersom de have nogen — ialtsald efter deres Mening — sikker Udsigt til at opnaae at faae Indfæstning og Landgilde usforanderligt bestemte, nok vilde finde det rigtigt at arbejde derhen til og endog foretrække dette for Selveiendom. Men da stillet Sagen sig formeentlig atter saaledes, at Bestemmelserne, tillagte en saadan Virkning, vel maatte ansees for en ligefrem Hindring for, hvad man i det Almindeliges Interesse bør ansee ønskeligt, nemlig at alt Fæstegods kan blive Selveiendom. Jeg skal stemme for Sagens Overgang til 2den Behandling, og jeg ønsker, at den her i Landstinget maa nyde